

RUKU

7

Ehaara nahenki vainkiaa

¹¹ Naankiara amparaiqasa Isuva vo vakusa via auku Neni vakusaini vumanka via vainkinavuvaka airi vaiinki nahenkivaka via vakamase vuvo

¹² Isuva vi vakusaa qentiana ou nteo kavomanka vakusaqinkai vaiinki nahenki quku vu vaiinkia kainta vae via quntaeave kivase anua. Quku vu vaiinkiva ehaara nahenki maaqu vaumanka airi vaiinki nahenki vi nahenkia vakamase anuvo

¹³ Isuva vi nahenkia kaveo munkusaqinkaio umpo ise kiva amikeo viaa kihao, Sa iqi rakaane, kio.

¹⁴ Minki kivaseo ou kainta ukuvaromanka vainkinavu kainta ani varosa himpi vauvo Isuva kihao, Qaraasa vaiinkio, ke ariara himpuane ki uo, kuvo

¹⁵ quku vu vaiinkiva himpio vaavi aravio uvavaka kuvo Isuva vi vainkia nai noa amio.

¹⁶ Minkuvo visa aiqava voqamase aaku ikomanka Kotia auku kure reha kiha, Poropeti vaiinki noavano kinavu avukaqi govarama vio ivo, kinka. Kotiva sa kinavu nai vainkinavuaa kauru seo ivo, kinka...

12

1 ...

Kotia aakuqai qekeha variake kua

⁴ O Ki navunaao, ni vaakaqai arusesa sa visa aaku qekaake. Visa ni aruse sa ni maraquavaka ho arusevaave.

⁵ Ne kararae qekeha vaivaave? Saiqe ke ni kiva nimiae. Ne Kotia aaku qekeha variake. Viva mpeqavano vaihao vaiinki aruseo viaqaankaio homa via gukuvisa vinaini agu saaiavama vaio ivo. Eo, ke niarama ki uo ne Kotia aaku qekehama variake...

Airi aiaia vakako vaiinkiaa kuama

¹⁵ ...Isuva aiqava vaiinki nahenki kiva nimio, Ne rauriha variake. Ne airi aiaiaive airi munimave vaea viaa noaiqaase iiha vaiqi vivoave. Ne kiha airi aiaia vakeha homa vaiqi viaave kivoave. Sa aiaivano ni saihaqia ne soqemase vaiqi vi-vaavauve, kio.

¹⁶ Isuva minki kivaseo viva uva uantaseo kiva nimio, Vaiinkivano airi aiaia vakova ntara ukukeo airi ntara qantu vaeo

¹⁷ nai kivaseo iio, Ke maa ntaraa ka naavuaqie vakaraave? Aiqaava ki naavuqi ntaravano mpiqama vio ivo, kio.

¹⁸ Minki kivaseo viva kihao, Saiqe ke aiqava naavu rampaise qaiqaa noa naavu vo naavu vo naavu saqase viaqi ntaravaka aiaivaka vakaae, kio.

¹⁹ Ke vi saiqaa vuu kaiqase minkima kiaa, Ke soqemama vai uo. Airi ntara airi aiaia vaimanka ke airi ihi voka vaiqi viha maa ntaraavaka nama-iavaka namaqi viha soqemase vaiaave, kio.

²⁰ Vi vaiinkiva minki kuvo Kotiva via kiva amio, Sa ai avu aako vaivave. Maa entaa entaqi ae guku vinaave. Ae guku viao vovano ai aiaia kenka ukukaeave kiana aiaiaa varaanaove, kuave, kio.

²¹ Iсуva minki kiva nimi kaiqaseo viva kihao, Vaiinkivano aiaiaaqai iihao aiqava aiaia uikareo vakaiava vaiao Kotiva vi vaiinkiaa kihao, Ai aiaia qumina ahasave. Ke kavauaa ae vehi vai-inkiqaima variaao. Ae qumina quku vinaave, kianaove, kio...

15

Via maaqu raumpiima vuaa kua.

¹¹ Iсуva minki kivaseo viva kihao, Vaiinki vovano qorainki vainki kaaraqanta vakakovoma

¹² via vainki naankiaraihainaava vaihao nai qoaa kihao, Naankiara ki kimieva kinaa aiaia vakeqai kimiane, kio. Kuvo via qova aiaia rairaseo nai maaqukanta voavaka voavaka nimuvo

¹³ via maaquvano naankiaraihainaava ampara-
iqaqai vaio nai aiiaiqo soqaa aukuseo munima
vaeo niara maaqa vio ou mini vaihao manta vai-
inki hampaka vaihao

¹⁴ munima vare vua vuu kaiqa seo.

Vuu kaiqa sovo viaqaankaio sa ntaravaka vau entava ani ntovo

¹⁵ viva vehi vaihao ou vi vakaqaankainaa vai-
inki hampaka saiqa vaeo. Saiqa vare vauvo ou
quara ntara amiane kuvo

¹⁶ viva quara ntara nimihao kio, Ise, kevaka
quara ntara viki nimunaa naakaave kuvo ntara
amiaiaava sa vauvo

¹⁷ narara vaihao uvo aako kenko kuvo iivuvo
viva naiqai minki kivaseo iio.

Ki qoa saiqa vare vaia vainkisa airi vaiavao
ntara airiqimanka neha vaiamanka ke maini
vaiha narara vai uo.

18 Saiqe ke himpi kenka qova inanaini anirante vuae. Ke ou nte kenka qoaa minki kieave. Ki qo, ke Kotiavaka aivaka manta saiqa vaa nimike uo.

19 Ke via saara sa ai vainki soqesa ho vaiaave. Ae ki amparaiqama saiqa ke ai saiqa vainkiqai vaiaae. Ke minki kivase kieave, kio.

20 Minki kivaseo himpio nai qova unaini anio. Nai qoa naavu aumanko anuvo via qova vukua niaraihaio via kaveo quaha seo santeo ou nai maaqu ravaaqau seo susuqehao vauvo via maaquvano kihao,

21 Ki qo, ke Kotiavaka aivaka manta saiqa vaa nimike uo. Ke via saara sa ai vainki soqesa ho vaiaave, kio.

22 Kuvo via qova nai saiqa vainki kiva nimio, Sante ne ou ukavaaqa soqeaqaima vara vii amikaake. Saankava irara vara vii usu amikaake.

23 Purimakaua naaki soqea aruse nunkaake. Vake maasa viaa quahama amikaeama ivo.

24 Ki maaquvano quku vivo kuoma qaqi aninteo ivo. Ki maaquvano raumpiima vivo kuaoma govarama vio ivo, kio. Minki kivaseo nai maaqu quahama amikeo ntara varaseo kavaaruqama amikeo.

25 Kavaaruqama amike vauvo via vasaava saiqaqinkaio naavu aumanko aninteo iuvo

26 ihi nte vauvo viva nai qoa saiqa vainki vo irovo viva minkima kio,

27 Ai qakavano vekaihaio anintaivo ai qova viaa quahehao purimakaua naaki soqea aruseo nunka amikeo ivo. Ai qaka soqema seo nai vikeo quahehaoma minkio ivo, kio.

²⁸ Minki kuvo via vasaaa arara ikovo komaseo kihao, Sa ke naavuqi vieama ivo, kivaseo va-haaqaini vauvo via qova veva nteo aarovo viva minkima kio,

²⁹ Ke airi ihi varaqi vihama ai saiqa vainki vo-qaantemase ai saiqa vaehama sa ke vo entavaka ai no antua viai vai uo. Ke kenka konti qua-hama nimikaea kuua ae sama mimi naaki vonku ruquku kimia iarao.

³⁰ Maava ai maaquvano hampi naio ni vai na-henkiqaa ae iana ahasaa vaeo vuu kaiqa seo ani-vaama purimakaua naaki soqea qumina ruquku amia iarao, kio.

³¹ Minki kuvo via qova aqao kio, Ki maaquvau-va, ae vo enta vo enta ki vakamasea vaiavave. Ke una ahasaa aiqava aiaia kenkakanta unaave.

³² Ai qakavano quku vivo kuoma qaqi aninteo ivo. Viva raumpiima vio ivo kuoma qaqi qovaama vio ivo. Minkiaa ki kenavu vake via quahama amikaeave, kuave, kio. Iсуva kuama.

16

Rasarusiaa kua

¹⁹ Iсуva minki kivaseo viva kiva nimio, Vai-inki vovano airi aiaia vakova soqe ukavaaqaqai nonkuseo vo enta vo enta hiasaa u ntaraaqai nehao vauave.

²⁰ Viva vi ntaraaqai neha vaumanka vaiinki vo via auku Rasarusia vika vae vuu airi aiaia vako vaiinkia naavu qentiana sovo vaua. Vi vaiinkiva sa aiaiaavaka vakova vehi vaiinkivano vauvo nu-muaravanoqai aiqava via vaakaqaa ike vauvo

²¹ vaihao viva airi aiaia vako vaiinkiva ntara nehao viki aqusoa viaqai nunku naeva vaua. Mini

vauvo vairivano vikare aikare ihao via numuara mpui ne vaua.

²² Sa aiaia vako vaiinkiva guku vumanka naauaihainaasa via vika vare vuu Avarahaava nai saivaqaa vaunaini vuu soa.

²³ Vuu sovo airi aiaia vako vaiinkiva vivavaka vaio guku vuvo vakaqi quntama kovo viva guku vuasa vaianaini vaihao ankua ntihao vaio. Mini vaihao viva vuuvi kavovo Rasarusiva Avarahaas-anti quahehao niaraini vaua.

²⁴ Vauvo viva Avarahaaa aareo kihao, Avarahaao, ki qo, kiriara umpo ise kiva kimikaane. Ae Rasarusia akikaio viva nai vuqa ou namaiqia vaavi quntama vaeo munku ki maaqiqa vakaiao nupima kimikaaie, kio. Ke noa iha ikiaiqi vaiha ankua ntiha vai uo, kio.

²⁵ Viva minki kuvo Avarahaava aqao kio, Ki vaiinkivauvo, ae iriane. Ae haau qaqi vauna entaa soqe ahasa vakoao Rasarusiva manta ahasaqai vakoave. Vake viva maini vaihao quahehao vaivaa ae mini ankua ntihaa vaiarao.

²⁶ Ae qaiqaavaka ii vaiaqe ke voqa ai kiva amiae. Ke vaunaa ae vaianaa avukana onkai noama vaio ivo. Maihaio vuantoave vihaio aniantoave kio onkai noama avukana vakaiave, kio.

²⁷ Avarahaava minki kuvo vi vaiinkiva kihao, Umpo, ki qo, ke ariara umpo ise ki uo. Rasarusia akikaiao viva ki qoa naavuqi ou nteo

²⁸ ki qaka vasausa sauqu hiniunavu vaisa kiva nimiaie. Visavaka maini aiha vinanaini anivoave, kio.

²⁹ Minki kuvo Avarahaava aqao, kio. Mosevavaka poropeti vaiinkinavuvaka qara ntuva ko uvava vaiove. Visa vi uvaa homa iivaave, kio.

³⁰ Kuvo qaqi vau entaa airi aiwia vako vaiinkiva kihao, Save, ki qo, Avarahaao, quku viava aniranteo vuu kiva nimia visa via uva ihama manta aara qaqla sevaave, kio.

³¹ Minki kuvo Avarahaava aqao kio. Visa Mosea uvavaka poropeti vaiinki uvavaka sa iivea visa quku viava aniranteo vuu kina uvaavaka sa ho iivaave, kuave, kio. Isuva minki kuama.

22

Isua ravaaqau soa

⁴⁷ Isuva mini vaihao qaqi ki vaumanka vaiinki airi vaiinkinavu anintoa. Isua vainki 12 navuqinkaio Iuntaasiva airi vaiinki ntika vaeo viva naane visa avuni anio Isuva vaunaini aniteo Isua moqa saeva auki vauvo

⁴⁸ Isuva kihao, Iuntaasio, ae ki moqa sehaae ki vakaini vakakai vainkisa navukaasa nivuqaa ki qovarama senaave? kio.

⁴⁹ Isuva minki kumanka via vainkinavu via vakamase vaua kavomanka visa Isua ravaaqau saesa auki vaumanka vinavusa Isuaa kiha, Noavauvo, kenavu sopiqoe visa keqa saraave? kinka.

⁵⁰ Kivaseo vovano Kotia saiqa vaa amike vau vaiinkisa visa avuniasa saiqa vainki vo keqaseo via aako keqa aqo sovo hiqintuvo Isuva aqao kio hove kio.

⁵¹ Kivaseo vi vaiinkia aakoqaa nai sauqu vakovo qaiqaa kavanta vua.

⁵² Kotia saiqa vaa amike vau vaiinkisa visa noanavuvaka, Kotia naavuqaa raqisi vau porisisa opisaaravaka, noa vaiinki vonavuvaka, visa Isua

ravaaqau saesa anusaa Isuva kihao, Ne kamaania vakamase iqosa raquaina vaiinkia voqaama ravaaqau saesae sopi saavu vare aniavo?

⁵³ Ke ni hampaka vo enta vo enta Kotia naavuqi vaiqi vi vauamanka ne sa ki ravaaqau saarave. Ho vake maa entaa ni entama vaio ivo. Vake sonkiaiqi vaia ahasava mpeqaiqianaove, kio.

23

Hini sakaiqaa aruso vaiinkiva uva kua

³⁹ Manta vaiinki vovano hini sakaiqaa arusova vivavaka Isua manta uva kiva amihao kihao, Quqaae ae mesaia vaiinkivano variarao? Ae ne navano kikantavaka saihagiane, kio.

⁴⁰ Minki kuvo manta vaiinki vovano aqao kio, Sae ae Kotia aaku qekehaa variarao? Visa kikanta aanantamase viavaka arusaavo.

⁴¹ Visa homa kikanta arusevaave. Visa kikanta manta saiqa saara kikanta arusaavo. Vi vaiinkiva sa manta saiqa varaivave, kio.

⁴² Minki kivaseo viva Isuaa kihao, Isuo, ai noaiqama saaina entaa kiriarama irikaane, kio.

⁴³ Minki kuvo Isuva kihao, Ke ai kiva amiaiama iriane. Vake ae ki vakamaseama soqe vakusaini vainaave, kio.

Isuva quku vua

⁴⁴ Minkuvo suai qiakaqaa uu ntovo viaqaankaio sonkiaiqama vuvo sa suai ikovo sonkiaqai aruqio vuvo suai vikiniqamavio 3 kiroki quvo qaiqaa aakikoa.

⁴⁵ Ierusalemi vakusaini Kotia naavuqi saankusa voqaama noa kavuna hiikova avukaqaa nai nahagu vuvo

⁴⁶ Isuva noaiqaaseo oi oi kihao, Ki qo, ki maraqua varaane, kio. Minki kivaseo viva quku vio.

⁴⁷ Isuva quku vuvu sontiaqaa raqisi vau vaiinkiva Isuva minkua kaveo Kotia auku kure ra seo kihao, Quqaama maa vaiinkiva avuqavu ni vai vaiinki-vave, kio.

⁴⁸ Minki kumanka vi saiqaa kavaesa ruvaan-tuma vusa visa vaiha kavamase viaqaankai visa nai maaqaini anirante vihama munkusa mantaiqumanka nai mimia ruquku seha vuama.

⁴⁹ Visa vumanka Isua vaiinki nahenkivaka, nahenki vonavu Kariri vakaihai via vakaqi nusavaka, visa niara ntaka vaiha vi saiqaa kave vaua...

24

Emeasi vakusaini ni vau vaiinkikantaa kua

¹³ Vi entaaqaa Isua vainki kaaraqanta vo vakusa Emeasi vakusaini viesa vua. (Urara vaivo Kainantu vaivo via voqaama Ierusaremi vuvu Emeasi vakusa vaua.)

¹⁴ Vikanta aarana viha Isua aruso uvaa kivaqi vi.

¹⁵ Vikanta kivaqi vuvu Isuva nai aniteo vikanta vakamaseo ou vumanka

¹⁶ vikanta via kaveha sa via uqauqamase kavarai vo vaiinkivanove kuvo

¹⁷ Isuva vikantaa kihao, Nekanta aarana aniha nana uvae nai kiva ami nai kiva ami ani vaiavo? kio.

Minki kumanka vikanta ani viaqaa himpika munkusavano mantaiqumanka

18 vovano Siriopasiva Isua ireo, Maa entaa airi vaiinkinavu ani Ierusaremini variavaa ae vohaiqavanoqaie kuvana qovaraiqi uvaa sae iri-
arao? kio.

19 Minki kuvo Isuva nana uvave kumanka vikanta kiha, Isuva Naasaretihaanaa uvave. Vi vaiinkiva poropeti vaiinkivano vaihao Kotia avuqaavaka vaiinki nahenki nivuqaavaka noa saiqva vae hao soqe uva kio ivo.

20 Viva vaimanka Kotia saiqva vaa amike vaia vaiinkisa visa noa vaiinkinavuvaka, kinavuqaa raqisi vaiasavaka, visa via amiavo viva via arusaake kimanka via sakaiqaa pirimaqo arusaavo.

21 Kenavu haau vi vainkiaa Kotiva via akikaivo viva vo vakanaasa aakara seo kinavu Isarai vainkiqaa raqisiaiavave kunaave. Uva vovakama vaio ivo. Via arusaavo vake kaaramo enta aikareo ivo.

22 Vake kekanta nahenkinavu kia uvaa ii rankuma vi uo. Vinavusa vaasa qararaa via quntama kaaraqi ou nte sa via vaaka kavaavo.

23 Vinavusa anirante vuu kiva nimiha, Naauai-hainaasa kinavuaa viva qaqima vaio ivo kiavo, kinka.

24 Vinavusa minki kiamanka kinavuqinkai hini vaiinkinavu via quntama kaaraqi ou vi ou kavaavo nahenkinavu ki uvaa vivauma vaimanka via vaakavaka sa kavaave, kinka.

25 Vikanta minki kuvo Isuva vikanta kiva nimio, Nikanta avu aakovaka sama vaio ivo. Haau poropetinavu kiva ko uvaa nekanta vi uvaa quqaave kiakaa vaimanka nekanta qasomase vi uvaa ii vaiavo.

26 Nekanta sae iriavo? Kotiva akikaia

vaiinkiva mesaia vaiinkivano aihavina ahasaa vaiqio vio viaqaankaio noaiqama vio mpeqa vaiinkivano vaianaove, kio.

²⁷ Minki kivaseo Isuva mesaia vaiinkiaa Kotia vukaqi qara ntuva ko uvaa vikanta kiva nimieva hoqareo Mosea vukaqinkaio kiva nimiqio vio poropetinavu vukaqinkaio kiva nimiqio vua.

²⁸ Minki ki vauvo vikanta viesu u vakusava aumanko vauvo Isuva aarana qaqi vieva voqaama auki vauvo

²⁹ vikanta aqao ki, Amparaiqaqaa entievave. Qaqia sea kikanta vakamasea vaikaane kuvo vikanta vakamaseo vaieva naavuqi vio.

³⁰ Viva viaqi vaihao ntara kaintaqaa vikanta vakamaseo oquvio Kotiaa soqema iarao kivaseo mpareti ntara nkuseo rairaseo nimumanka

³¹ vikanta avu aako kenko kuvo iivumanka vikanta via uqauqamase kave. Vikanta via uqauqamase kavovo Isuva vikanta nivuqaankaio uantavio sa vaio.

³² Isuva uantavio sa vaumanka vikanta nai kiva ami nai kiva amihakanta, Viva aarana anihao Kotia vukaqinkainaa uva kikanta kiva kimi vaivo quqaama kikanta munkusaqinkaio soqema vio ivo, kinka.

³³ Minki kivase vikanta vaasa himpikanta anirante Ierusalemni ou Isua vainki 11 navu rantase kavomanka vinavusa vo vaiinkinavu vakamase ruvaantumavi kiha,

³⁴ Noavano quqaama qaiqaa himpio ivo. Saimoniva vivama kaveo ivo, kumanka

³⁵ vikantavaka aaraini niha kavooa visa kiva nimi. Vikanta kiha, Viva mpareti ntara nkui saimanka viaqaankai kenka noa vaiinki sankunkase kave uo, kinka.

Iсуva nai vainki nivuqaa qovaraiqama vua

³⁶ Vikanta uva visa kiva nimi vauvo vakeni noavano vivama qovaraiqama vio visa kakaqqa himpikeo vaihao kihao, Ni munkusaqinkai qi-haasi vaia variake, kio.

³⁷ Minki kumanka visa voqamase qekeha vaanavano qovarama vivo kuvo

³⁸ Isuva visaa kihao, Ne nankihae qeke vaiavo? Ne nankihae kiriara kaara aako vake ii vaiavo?

³⁹ Ki sauqu aiqū kavaake. Ke visama ivo. Ki aukeha kavaake. Ke vaiinkima vai uo. Sa vaanavano ki aananteo makivaka vuhaaivaka vaiauvave, kio.

⁴⁰ Minki kivaseo viva nai sauquvaka aiqūvaka numiqomanka

⁴¹ visa voqamase quaheha sauqu runkinkii iha kiha, Sa ho viaa quqaave, kiae kuvo Isuva kihao, Ntara naainaa vaio ivo, kumanka

⁴² hampusa nunkakoa ampara amuvo

⁴³ viva visa nivuqaa vaihao varaseo noa.

⁴⁴ Isuva hampusa namaseo visa kiva nimio, Haau ni hampaka vaiha ke maa uvaa ni kiva nimunaave. Kiriara haau Moseva vukaqi qara ntuva ko uvaave, poropeti vaiinkinavu qara ntuva ko uvaave, Saami vukaqi qara ntuva ko uvaave, ke ni kiva nimiha vi uvaa vivauma vaianaove kunaave, kio.

⁴⁵ Minki kivaseo visa Kotia vukaqi qara ntuva ko uvaa sankunka iriake kio viva vi uvaa vi uvaa kiva nimio kihao,

⁴⁶ Maa uvaa qara ntuva koave. Mesaia vaiinkiaa viva aihavina ahasaa vaeo vuu quku vio kaaramo enta vaio qaiqaa qaqi himpuanaove.

⁴⁷ Viaqaankai ne ki saiqa ki hukuaa iihama vaiinki nahenki kiva nimiqi viha manta aara qaia saivo Kotiva ne manta saiqa vare uvaa nunka nimikaaie kiake. Vi uvaa kiva nimiqi viha Ierusaremini naane vi uvaa kiva nimiqi vi viaqaankai vo vakaqaa vo vakaqaa kiva nimiqi vuake.

⁴⁸ Nenavu nenka avuqo vi ahasaa vi saiqa kavaama ivo.

⁴⁹ Ki qova sauqu aiqiaa aqusehao kenka ni nimieave kiainaa kema via akikaeave. Ne maa vakusaaqi vaiqi vivo naauaihaio viva kuvio niqaa vaihaoma ni mpeqaiqama nimikaaie, kio...

**Isuva Soqe Uva Kuama
Genesis and the Gospels in the Arau dialect of the
North Tairora language of Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Arau long
Niugini**

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Arau (North Tairora)

Dialect: Arau

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-24

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

90947037-585d-5612-873d-36e338f0ae1b